

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษามีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะมนุษย์ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติไทย เป็นวัฒนธรรมที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความเจริญงอกงามทางวัฒนธรรมที่ใช้ในการสื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคนไทยด้วยกัน และยังเป็นเครื่องมือพื้นฐานแห่งการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ อันจะทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (ภูมิศรี จันทร์ดา. 2538 : 1)

การเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดให้ภาษาไทยเป็นมวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ มุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน (กรมวิชาการ. 2535 : 7) โดยเฉพาะทักษะการอ่าน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4 ได้ให้ความสำคัญแก่การอ่านว่าเน้นผลสัมฤทธิ์ของทักษะความเข้าใจในการอ่าน จนสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและมีเหตุผล ซึ่งถือเป็นหัวใจของกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นการเริ่มต้นจุดประกายการเรียนรู้เพื่อมุ่งสู่การพูดเก่ง เขียนเก่ง การอ่านเป็นการสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน เป็นความหมายที่ผู้เขียนพยายามร้อยรัดข้อความเพื่อนำเสนอความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ความบันเทิง และเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผู้อ่านสามารถเลือกอ่านได้ตามความสนใจ การอ่านที่ดีเป็นสิ่งเสริมส่งให้ชีวิตพบกับความสุข ผู้ที่ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ มักจะเป็นนักอ่านที่มีประสิทธิภาพสูง เพราะการอ่านทำให้เกิดความคิด เกิดปัญญาที่จะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตและหน้าที่การงาน (ประสิทธิ์ พรหมตัน. 2543 : 40) ซึ่งสอดคล้องกับวิงรอง อุดม (2542 : 1 – 2) ที่กล่าวว่าถ้านักเรียนอ่านเป็น อ่านมาก จะสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้อง เป็นที่ยอมรับในสังคม การอ่านช่วยพัฒนาการเขียนได้ดี การที่เด็กอ่านได้มาก ย่อมช่วยให้เด็กได้แบบอย่าง ในการเขียนสื่อความได้ ดังนั้นการอ่านจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยพัฒนาความคิด ส่งเสริม ให้ผู้เรียนรู้จักใช้กระบวนการคิดมากขึ้น

ถึงแม้ว่าในหลักสูตรจะให้ความสำคัญของการอ่านจับใจความแล้วก็ตาม แต่จากผลการประเมินคุณภาพเชิงวินิจัยข้อบกพร่องทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2543 จากฝ่ายวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์. 2544 : 4) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 51.98 เป็นระดับคุณภาพที่ต้องปรับปรุงร้อยละ 40.46 แสดงให้เห็นว่าสภาพการเรียนการสอนอ่านจับใจความในปัจจุบันยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ปัญหาของการสอนอ่าน คือ ผู้อ่านไม่สามารถจับใจความของเรื่องที่อ่านได้ อ่านแล้วไม่เข้าใจความหมาย ขาดความสนใจในการอ่าน (สมศรี บำบัด. 2531 : 62 อ้างถึงใน ขวัญหทัย สมัครคุณ. 2541 : 3) ซึ่งสอดคล้องกับ ภูริภัทร ทิศร (2543 : 11) ที่กล่าวถึงเด็กสมัยนี้ว่าไม่ค่อยชอบอ่านหนังสือ เนื่องจากมีสื่ออื่น ๆ ที่น่าสนใจมากกว่าเช่น โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ และอีกประการเด็กไม่รักการอ่านหนังสือที่มีประโยชน์ ขาดวิจารณญาณในการอ่าน มุ่งแต่อ่านหนังสือที่ไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก

จากปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาการเรียนการสอน โดยมุ่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความให้ถูกต้อง นักเรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จในการอ่าน ถ้าหากได้รับการฝึกฝนด้วยวิธีการที่เหมาะสม จะสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านได้ โดยเฉพาะการปรับปรุงวิธีการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ซึ่งปัจจุบันมีหลายเทคนิควิธี แต่วิธีหนึ่งที่ผู้วิจัยเห็นแนวคิดที่จะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความได้ คือ การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นการจัดให้นักเรียนได้เรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ ความสามารถแตกต่างกัน โดยแต่ละคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และในความสำเร็จของกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแข่งขัน และการเป็นกำลังใจซึ่งกันและกัน (จันทร์ดา ดันติพงสานุรักษ์. 2543 : 37) ดังผลงานวิจัยของ รตินันท์ ไมตรีจิต (2537 : 72) และ สุภวรรณ เล็กวิไล (2539 : 123)

การเรียนแบบร่วมมือมีหลายวิธี วิธีหนึ่งที่นำมาใช้ในการสอนอ่านจับใจความ คือ การเรียนแบบร่วมมือในการผสมผสานการอ่านและเขียน (Cooperative Integrated Reading and Composition หรือ CIRC) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเก่ง กับกลุ่มอ่อนให้จับคู่กัน ครูผู้สอนจะจัดสอนนักเรียนแยกทีละกลุ่ม ขณะที่ครูสอนกลุ่มหนึ่ง กลุ่มที่เหลือให้จับคู่กันทำกิจกรรมที่ครูกำหนดให้ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนช่วยเหลือกัน ฝึกฝนการทำงานกลุ่ม กระบวนการกลุ่มและประเมินผลเป็นรายบุคคล ทำให้ประสบผลสำเร็จมากขึ้น ดังผลงานวิจัยของ

(Stevens, Slavin and Farnish, 1991 : 22 อ้างถึงใน ขวัญเรือน โพธิ์วิเชียร, 2538 : 40) ได้ศึกษาผลของการสอนอ่านเข้าใจความและกระบวนการเรียนแบบร่วมมือในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่ม ตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4 แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือ โดยใช้โปรแกรม CIRC กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่เรียนแบบปกติ แต่ใช้อุปกรณ์และกิจกรรม ตาม CIRC และกลุ่มที่ 3 กลุ่มที่เรียนตามปกติ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่ม ที่ 1 และ 2 มีความสามารถในการอ่านเข้าใจความได้ดีกว่ากลุ่มที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของขวัญเรือน โพธิ์วิเชียร (2538 : 82) ได้ศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรม ซี ไอ อาร์ ซี ที่มีต่อความสามารถในการอ่านเข้าใจความภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้โปรแกรม CIRC มีความสามารถในการอ่านเข้าใจความสูงกว่ากลุ่มที่เรียนตามปกติ

จากเหตุผลที่กล่าวมา จะเห็นว่าการเรียนแบบร่วมมือในการผสมผสานการอ่านและเขียน หรือ CIRC มีผลทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือในการผสมผสานการอ่านและเขียน ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอนต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแบบร่วมมือในการผสมผสานการอ่านและเขียนกับการเรียนตามปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนแบบร่วมมือในการผสมผสานการอ่านและเขียน

ขอบเขตขอบการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ในโรงเรียนสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าตะโก สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ จำนวนนักเรียนทั้งหมด 849 คน จาก 43 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2545 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ในโรงเรียนอนุบาลท่าตะโก สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าตะโก สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 3 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 96 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มที่ 1 จำนวนนักเรียน 32 คน เรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือในการผสมผสานการอ่านและเขียน

2. กลุ่มที่ 2 จำนวนนักเรียน 32 คน เรียนตามปกติ

ขอบเขตด้านเนื้อหาและระยะเวลา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เนื้อหาวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 แบ่งเป็นเนื้อหาด้านการแปลความ ตีความ และขยายความ

ระยะเวลาในการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้ ทำการทดลองสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ระหว่างเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ 2546 โดยใช้เวลาในการทดลอง 10 ชั่วโมง ชั่วโมงละ 3 คาบ คาบละ 20 นาที ทั้งนี้ไม่รวมเวลาในการทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) และหลังเรียน (Post - test)

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การเรียนซึ่งแบ่งออกเป็น 2 วิธีดังนี้

1. กลุ่มที่ 1 เรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือในการผสมผสานการอ่านและเขียน
2. กลุ่มที่ 2 เรียนตามปกติ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 4

นิยามศัพท์เฉพาะ

การเรียนแบบร่วมมือในการผสมผสานการอ่านและเขียน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นการเรียนภาษา ได้แก่ ทักษะการอ่าน การเขียน และการใช้ภาษาในระดับประถมศึกษา โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 คน คือ กลุ่มเก่งกับกลุ่มอ่อน แล้วจับคู่กัน 2 คน ครูจะแยกสอนทีละกลุ่ม ขณะที่ครูสอนกลุ่มหนึ่งกลุ่มที่เหลือจะจับคู่ทำงานกันในกิจกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ โดยให้เพื่อนอ่านให้ฟังแล้วทำนายว่าเรื่องที่ตนอ่านจะจบลงอย่างไร เล่าเรื่องย่อให้เพื่อนฟัง ตอบคำถามท้ายบท ฝึกจดจำและสะกดคำ และค้นหาคำตอบในเรื่องที่อ่าน

ความสามารถในการอ่านจับใจความ หมายถึง ความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อจับสาระสำคัญของเรื่องและเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง สามารถแสดงออกทางพฤติกรรมได้ดังนี้

1. การแปลความ (Traslation) คือความสามารถแปลความเรื่องราวจากเดิมให้เป็นคำใหม่ เป็นภาษาใหม่ นำเรื่องราวมาสรุปความได้โดยอาศัยเหตุผลที่เกิดขึ้น มีการเปรียบเทียบเหตุการณ์ สามารถลำดับเหตุการณ์และจับแนวคิดของเรื่องได้
2. การตีความ (Interpretation) คือความสามารถนำเอาการแปลความหลาย ๆ สิ่งมาผสมสัมพันธ์กัน แล้วสรุปได้เป็นผลลัพธ์ใหม่ มีลักษณะแปลกไปจากเรื่องเดิม
3. การขยายความ (Extrapolation) คือความสามารถขยายความคิดจากเรื่องเดิมให้กว้างไกลไปจากสภาพข้อเท็จจริงที่ประจักษ์อยู่ในเรื่องนั้น ๆ ได้

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หมายถึง นักเรียนที่กำลังเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนอนุบาลท่าตะโก สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าตะโก สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ที่เรียนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะได้ประโยชน์ ดังนี้

1. ได้แผนการสอนที่เรียนแบบร่วมมือในการผสมผสานการอ่านและเขียน ที่ช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยสูงขึ้น
2. นักเรียนสามารถนำสิ่งที่อ่านไปใช้พัฒนาทักษะอื่น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น
3. นักเรียนสามารถนำความสามารถในการอ่านจับใจความไปใช้ในชีวิตประจำวัน
4. เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนนำวิธีการเรียนแบบร่วมมือในการผสมผสานการอ่านและเขียนไปใช้ในระดับชั้นอื่นและวิชาอื่นต่อไป